

Tisztelt Egybegyűlteik, kedves Kollégák!

Nekem sajnos már nem adatott meg, hogy személyesen ismerhessem Szigetváry Ferencet, mert csak 2001-től kapcsolódtam be a magyar gyógyszerésztörténeti közéletbe, Grabarits István révén.

István sokat és örömmel mesélt a kőszegi patikamúzeum létrehozásáról, mint pályafutása egyik legszebb korszakáról, Szigetváry Ferencel való közös munkájukról és mély barátságukról.

Erről az Ő szavait halljuk most: *“Már az egyetemen hallottam dr. Küttel Dezső Vas megyei főgyógyszerésztől, akit felkerestem állásügyben. Alaposan kikérdezett tanulmányaimról, iskoláimról és azonnal elvitt Bartha Béla igazgatóhoz. Így lettem 1971. január elsejétől a Vas Megyei Gyógyszertári Központ leltárbrigád vezetője, így kerültem kapcsolatba Szigetváry Ferencel, a Kőszegi Patikamúzeum későbbi igazgatójával is. Ő mondta: “Apucinál (Küttel Dezső főgyógyszerésznél) illik tudományoskodni” – innen kezdődött az én tudományos kutatói életem és örök barátságom Szigetváry Ferencel. Szombathelyen Szigetváry Ferenc vezetésével előkészületek történtek egy megyei gyógyszerésztörténeti kiállítás megszervezésére, amelyre Szigetváry Ferenc a tárgyakat nemcsak gyűjtötte össze, hanem maga restaurálta, vele jártam a gyógyszertárakat, gyűjtöttük össze az 1971-ben Kőszegen megnyílt kiállítás tárgyait. Ezzel kapcsolatban fogalmazódott meg az a gondolat, hogy Kőszegre hozzák vissza az innen elvitt egykori Jezsuita Patika teljes bútorzatát, legyen egy Patikamúzeum. Ez találkozott Antall Józsefnek, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum megbízott. főigazgatójának, a Magyar Orvostörténeti Társaság főtákarának elképzeléseivel, hogy itt nemcsak gyógyszerésztörténeti múzeum, hanem könyvtár, egy szakmai kutatóközpont is legyen. Hatalmas szervező munka volt, amelynek részese is lettem. Így kötődött össze életem az orvostörténelemmel, azokkal a tudományos társaságokkal és szervezetekkel, amelyek meghatározták életem további alakulását.”*

Mindezt Kapronczay Károly, korunk egyik legkiválóbb hazai orvos- és gyógyszerészet-történésze a következőképpen helyezte tágabb keretek közé: *“Az elmúlt évszázad hatvanas-hetvenes éveiben körvonalazódott a hazai gyógyszerészi múlt és gyógyszerésztörténet-írás, általában a gyógyszerésztörténetet önként ápolni akaró, az akkor a fiatalabb nemzedékhez tartozó gyógyszerészek köre (Szigetváry Ferenc, Rádóczy Gyula, Kóczián Géza, Szentgyörgyi István, Blázy Árpád, Menner Ödön, Lázár László és mások) akik hivatásuk mindennapi gyakorlása mellett a „szakma” feledésbe került múltját kívánták újjáéleszteni, szétszóródott tárgyai emlékeit egybe gyűjteni, mindenki számára láthatóvá tenni. Ez a nemzedék valóban maradandót alkotott: megteremtette Kőszeg európai hírűvé vált gyógyszerésztörténeti múzeumi egységét, Győrben, Kecskeméten, Székesfehérváron, Egerben patikamúzeumot kezdeményezett, kialakított olyan szakmai köröket, amelyek – az egyetemi oktatás hiányában – a gyógyszerésztörténet hazai művelésének központjává váltak.”*

Én 1990-ben, egy nevezetes évben kaptam kézhez a diplomámat. Ott voltunk egy régi világ omladékain, előttünk egy új világ ígéretével, illúziók, lelkesedés, naivitás, zavarosban halászás, gazdasági zuhanás, kétszámjegyű infláció, privatizáció és még sorolhatnám, mi mindennek a társaságában.

A 90-es években - szemben sok más gazdasági szektorral, továbbá az orvostársadalom döntő részével - virágkorát élte a piaci alapokon újjászerveződő hazai gyógyszerügy, megújultak, megszépültek a gyógyszertárak, sok kollégánk rövid idő alatt jómódba csöppent. Azonban ebben az időben komoly történeti értékek, dokumentumok műtárgyak tűntek el, széthordták őket, esetleg megsemmisültek. Emellett nagyon csekély figyelem és még csekélyebb forrás jutott a patikamúzeumok működtetésére, és a máig hatóan szétzilálódott a gyógyszerésztörténet művelőinek közössége.

Azonban ilyen problémákkal évezredekkel ezelőtt is kénytelenek voltak szembesülni embertársaink. Például a Prédikátor ezt mondta mintegy 2300 évvel ezelőtt: *“Gyűlöltem én minden munkámat is, melyet munkálkodom a nap alatt; mivelhogy el kell hagynom azt oly embernek, a ki én utánam lesz. És ki tudja, ha bölcs lesz-e vagy bolond? És mégis uralkodik minden munkámon, a mit cselekedtem és bölcsen szerzettem a nap alatt! Ez is hiábavalóság! Mert van oly ember, a kinek munkája elvégeztetett*

bölcsességgel, tudománnyal és jó kimenetellel; és oly embernek adja azt örökségül, a ki abban semmit sem munkálkodott. Ez is hiábavalóság és nagy gonosz! Mert micsoda marad meg az embernek minden ő munkájából és elméjének nyughatatlan fáradozásából, mellyel ő munkálódott a nap alatt?"

Hát, igen...: micsoda marad meg az embernek minden ő munkájából és elméjének nyughatatlan fáradozásából, mellyel ő munkálódott a nap alatt?

Szigetváry Ferenc, Grabarits István és mások a lelküket adták a kőszegi patikamúzeum létrehozásába. Az ő számukra nagyon sok tárgynak egyéni története volt, amely nekünk, az utódnemzedéknek már ismeretlen.

Amit mi tehetünk, és tennünk kell az az, hogy munkásságuk eredményeit korunk lehetőségeit legjobban kihasználva és nehézségeinek hatásait leginkább kivédve, méltó formában őrizzük meg az utánunk jövők számára.

Ez sok mindent foglalhat magában, amihez részben pénz, részben pedig szervező- és szakmai-tudományos munka szükséges. Tapasztalataim szerint nem is mindig a pénz a szűk keresztmetszet, hanem a komoly, kitartó, korrekt munka, és az ezt megszervezni képes emberek hiánya. Tehát az, aminek hála ez a múzeum is létrejött.

Ha az előbb a Prédikátort idéztem, engedjék meg, hogy vele is zárjam mondandómat. Szerinte mindennek rendelt ideje van, és ideje van az ég alatt minden akaratnak. Ideje az ültetésnek, ideje annak kiszaggatásának, a mi ültettetett. Ideje van a kövek elhányásának és ideje a kövek egybegyűjtésének. Ideje van a keresésnek és ideje a vesztésnek; ideje a megőrzésnek és ideje az eldobásnak.

Optimisták lehetünk, muszáj, hogy a Prédikátor által ilyen szépen leírt ciklicitásnak a felszálló ága álljon előttünk. Talán már ennek az emléktáblának a felavatása is ennek a részét jelenti.

Minden esetre a Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság részéről igyekszünk szerény lehetőségeinkkel mindent megtenni a hazai gyógyszerésztörténet szisztematikus újjászervezésére, újjáépítésére, beleértve patikamúzeumainkat és gyűjteményeinket is, amint és ahogyan az lehetséges.

Ebben nem lehet kiválóbb példaképünk, mint maga Szigetváry Ferenc.